

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З
ОСОБАМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
23 Соціальна робота

РОЗРОБНИК:

доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
докторка педагогічних наук

27 серпня 2021 року _____

Анна РІДКОДУБСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

27 серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри,
доктор філософських, професор

27 серпня 2021 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент

27 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	3
2.	Заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	9
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 9
	4.2.	Теми семінарських (практичних) занять	– 10
	4.3.	Завдання для самостійної роботи студентів	– 11
	4.4.	Індивідуальні завдання	– 13
5.	Методи навчання та контролю	–	13
6.	Схема нарахування балів	–	14
7.	Рекомендовані джерела	–	15
	7.1.	Основні джерела	– 15
	7.2.	Допоміжні джерела	– 16
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	16

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	232 Соціальне забезпечення
2.	Код і назва спеціальності	–	23 Соціальна робота
3.	Назва спеціалізації	–	немає
4.	Назва дисципліни	–	Організація роботи з особами з особливими потребами
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ВДПП 2.2.27.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	четвертий
10.	Семестр	–	Перший (денна)
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	4 / 120
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	40
	% від загального обсягу	–	33,3
	лекційні заняття (годин)	–	22
	% від обсягу аудиторних годин	–	40
	семінарські заняття (годин)	–	22
	% від обсягу аудиторних годин	–	60
	самостійна робота (годин)	–	80
	% від загального обсягу тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	2,4
	самостійної роботи	–	4,7
12.	Форма семестрового контролю	–	залік
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:		
	1) попередні дисципліни	–	ВД 2.1.1. Історія української культури
		–	ВД 2.1.29. Організація соціально-психологічної роботи в кризових ситуаціях

- 2) супутні дисципліни
  - 3) наступні дисципліни
- ОДПП 1.2.11. Соціальна політика в Україні
  - ВД 2.1.37. Психологія управління
  - ОДПП 1.2.25. Соціальна робота з групами та організаціями
  - ВД 2.1.40. Соціальна педагогіка
14. Мова вивчення дисципліни
- українська

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Організація роботи з особами з особливими потребами» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою 232 соціальне забезпечення:

- ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 07. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети
- ФК 01. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).
- ФК 02. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.
- ФК 03. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
- ФК 05. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.
- ФК 06. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.
- ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.
- ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.
- ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.
- ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.
- ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату, пов'язаного із прийняттям рішень у сфері соціального забезпечення, зокрема, зміст понять: «особа з особливими потребами», «особливі освітні потреби», «робота соціального працівника з різними типами клієнтів», «соціальна допомога», «соціальний супровід», «соціальна реабілітація», «соціальна робота з дітьми-інвалідами» тощо;
1.2)	Називати об'єктів та суб'єктів соціальної роботи;
1.3)	Знати основні нормативні акти стосовно соціального статусу особи з особливими потребами
1.4)	описувати порядок роботи соціального працівника з клієнтами з особливими

потребами.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати наявність або відсутність підстав для здійснення соціальної реабілітації чи ведення випадку;
2.2) класифікувати рішення стосовно осіб з особливими потребами;
2.3) Пояснення необхідності реформування нормативно-правового поля соціальної роботи в Україні ;
2.4) пояснювати роль окремих етапів взаємодії з клієнтами з особливими потребами;
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати та правильно тлумачити нормативно-правове поле соціальної роботи щодо роботи з особами з особливими потребами;
3.2) знаходити можливості удосконалення нормативно-правового поля здійснення соціальної допомоги особам з особливими потребами;
3.3) Знаходити креативні рішення з особами з особливими потребами
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати конкретну професійну ситуацію та факти, що мають значення для надання соціальної допомоги;
4.2) визначати основні процеси у роботі з клієнтом (клієнтами) з особливими потребами;
4.3) Знаходити можливі альтернативні рішення у роботі з клієнтами з особливими потребами
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати основні етапи роботи з особами з особливими потребами в конкретній практико орієнтованій ситуації;
5.2) узагальнювати факти для прийняття відповідного рішення щодо надання соціальної допомоги клієнту (клієнтам);
5.3) обґрунтовувати схему реабілітації (патронажу) особи з особливими потребами.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати прийняте рішення на предмет його відповідності чинному нормативно-правовому полю України;
6.2) робити висновок щодо правильності та аргументованості порядку дій під час надання соціальної допомоги клієнту з особливими потребами;
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) Розв'язувати кейси (з особами з особливими потребами);
7.2) Розробляти проекти соціального спрямування щодо осіб з особливими потребами .

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Організація соціальної роботи з особами з особливими потребами як навчальна дисципліна

Сутність та загальна характеристика основних дефініцій навчальної дисципліни. Основні моделі визначення, вживання та особливості роботи соціального працівника з таким типом клієнтів. Медико-соціальне визначення основних груп інвалідності та особливості соціалізації осіб з особливими потребами. Медико-соціальна експертна комісія: основні цілі та функції. Організація діяльності спеціалізованих соціальних служб в сучасній Україні. Сучасна державна політика щодо соціального захисту людей з особливими потребами. Основні нормативно-правові акти, які врегульовують державну політику України щодо соціального захисту осіб з особливими потребами.

Тема 2. Основні дефініції навчальної дисципліни та їх трактування в законодавчому полі України. Особливості соціальної роботи з особами з особливими потребами в країнах Євросоюзу

Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Західної Європи. Особливості розвитку інклюзивної освіти в країнах Північної Америки. Інклюзивні тенденції розвитку системи освіти в країнах пострадянського простору. Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти в Україні. Інклюзія як основа модернізації освітньої галузі

Тема 3. Особливості роботи соціального працівника з людьми похилого віку з особливими потребами

Наукові засади діяльності соціальних служб з людьми з особливими потребами. Питання організації діяльності спеціалізованих соціальних служб в сучасній теорії й практики соціальної допомоги. Досвід соціальної роботи спеціалізованих соціальних служб в Хмельницькій області з людьми похилого віку з особливими потребами.

Тема 4. Робота соціального працівника з молодими інвалідами.

Типологізація теорій соціальної роботи як форма наукового дослідження. Загальна характеристика підходів до соціальної роботи з молодими інвалідами. Типологізація за критеріями історичної послідовності виникнення. Типологізація за об'єктивним критерієм: індивідуальні, групові та "ком'юніті-теорії". Типологізація за критерієм методологічної опори на теорії інших наук: медицини, філософії, психології, соціології, педагогіки.

Тема 5. Особливості соціального забезпечення з дітьми-інвалідами

Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю. Послуги державного комплексу соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Доступ до освіти дітей-інвалідів. Інтеграція дітей з особливими потребами в соціум. Розвиток механізмів фінансування соціальних послуг дітям-інвалідам. Поняття та форми соціального захисту дітей-інвалідів.

Тема 6. Робота соціального працівника в інклюзивно-ресурсних центрах: організаційні умови та технології.

Організаційні аспекти утворення та діяльності інклюзивно-ресурсного центру. Концептуальна модель використання МКФ-ДП. Інклюзивне навчання як один з пріоритетних напрямів забезпечення рівного доступу дітей до освіти. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. Функції та завдання ІРЦ. Алгоритм утворення ІРЦ. Організація психолого-педагогічного супроводу та надання психолого-педагогічних, корекційно-розвивальних послуг особі з особливими потребами.

Тема 7. Інноваційні технології включення клієнта з особливими потребами в соціалізацію

Вивчення розвитку дитини молодшого дошкільного віку в технології навчально-діагностичного експерименту. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини з гіперактивним розладом і дефіцитом уваги. Технологія діагностування особливих потреб дитини з порушеннями слуху. Комплексна оцінка мовленнєвого розвитку дитини з тяжкими порушеннями мовлення. Формування соціальної компетентності з використанням просторової знаково-символічної системи знань у дітей з інтелектуальними порушеннями помірною ступеню. Психолого-педагогічний супровід батьків, які виховують дітей з особливими освітніми потребами

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Організація соціальної роботи з особами з особливими потребами як навчальна дисципліна	16	2	2	-	-	12
2.	Основні дефініції навчальної дисципліни та їх трактування в законодавчому полі України. Особливості соціальної роботи з особами з особливими потребами в країнах Євросоюзу	14	2	2	-	-	10
3.	Особливості роботи соціального працівника з людьми похилого віку з особливими потребами	16	2	2	-	-	12
4.	Робота соціального працівника з молодими інвалідами	18	4	4	-	-	10
5.	Особливості соціального забезпечення з дітьми-інвалідами	18	4	4	-	-	10
6.	Робота соціального працівника в інклюзивно-ресурсних центрах: організаційні умови та технології	18	2	2	-	-	14
7.	Інноваційні технології включення клієнта з особливими потребами в соціалізацію	20	4	4	-	-	12
	Всього годин	120	22	22	-	-	80

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) складання та розгляд окремих процесуальних документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

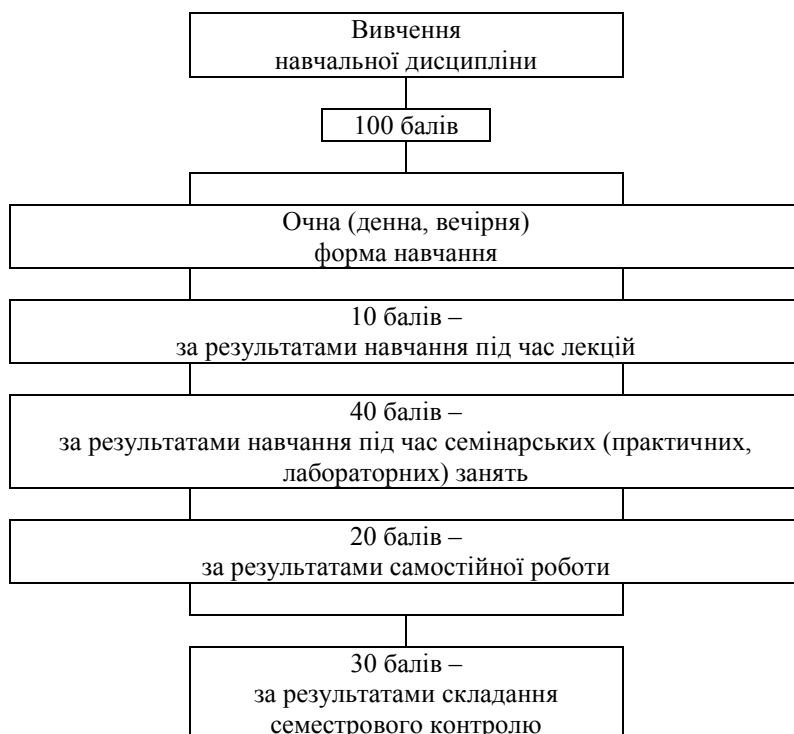
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) складання та обговорення окремих процесуальних документів за ситуаційними завданнями;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

Структура екзаменаційного білету: два теоретичних питання, одне ситуаційне завдання, одне практичне завдання (складання процесуального документу).

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Биби́к Д. Д. Соціальне проектування в структурі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали Восьмої міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 листоп. 2016 р.) / голов. ред. В. В. Корнещук. Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2016. С. 263–265.
2. Інвалідність та суспільство : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л. Ю. Байди, О. В. Красюкової-Еннс; кол. авт.: Л. Ю. Байда, О. В. Красюкова-Еннс, С. Ю. Буров та ін. Київ, 2012. 216 с
3. Кривська Т.М. Організація роботи соціального працівника з дітьми, які мають обмежені можливості в соціально-реабілітаційному центрі «Родина» Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. 2017. Вип. 144. с. 368-371.
4. Николаєва В.І. Організаційне забезпечення системи соціальної роботи в Україні: Сучасні реалії Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Державне управління. Том 30 (69) в. 3. 2019. с. 131-137
5. Рідкодубська Г. А. Теорія і практика підготовки до професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2019. 657 с
6. Рябова Ю. М. Підготовка майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Чорноморський державний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2016. 238 с.
7. Чайковський М.Є. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору : дис. на здобуття наук. ступ. док. пед. наук : 13.00.05 – соціальна педагогіка ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» Старобільськ, 2016. 570 с.
8. A guide to the project management body of knowledge (PMBOK guide) : Sixth Edition / Project Management Institute, 2017. 537 p. URL: <http://faspa.ir/wp-content/uploads/2017/09/PMBOK6-2017.pdf>
9. Business cooperating with vocational education and training providers 502 for quality skills and attractive futures / P. Vroonhof, N. Durazzi, J. Secher et al. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. 135 p. URL: <https://www.panteia.com/uploads/2017/12/Vet-Business-Cooperation-FinalReport-Panteia-14-Nov-2017-002.pdf>
10. Нормативно-правова база соціальної політики України: <https://www.msp.gov.ua/timeline/?t=6&from=&till=&g=156&cat=0&dn=&words=#tagpanel>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;
5. <http://nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.